

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

Gazeta eșe de 2 ori: Mercuria și Duminec'a, Fôl'a, candu concedu ajutôriile. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu sêu 3 gabini mon. sunatôria.

Brasiovu 21/9 Augustu 1867.

Se prenumera la postele, si pe la DD. corespondenti. — P. serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvani'a.

Brasiovu 18 Augustu.

Diu'a nascerei Maiestatei Sale imperatului se serbâ adi prin cultu solemn in bisericile tuturor confesiunilor, unde se inaltara rugatiuni pentru indelung'a viétia, prosper'a si drept'a dominare a monarchului. Pretutindinea s'a cantatu si imnulu populariu. Din partea garnisónei se intempnâ diu'a acesta cu musica si se serbâ cu o miss militaria pre piati'a de exercitiu. Salve nu s'au desiertatu nici pe la bisericici, nici la mis'a militaria, dara flamur'a imperatésca a volveitu tóta diu'a de pe culmea cetatiunei. La amédiadi tienù corpulu de oficiari unu prandiu cu toaste insufletitôie pentru Maiestate. Sér'a dede societatea teatrala dramatica si de opere o representatiune in onórea dilei, cu imnulu imperatescu. —

Simeone Barnutiu. *)

Frate! Vei fi asteptatu si pe dreptu etc. . . . Ér' dupa intr'oducere vorbesce asié pentru natiune:

„M'asi fi multiamitu cu jureprudinti'a cata am fostu invetiatu in Sibiu, ca dupa ast'a asi fi pututu traí, déca o considerámu numai cá medium panis aquirendi, ma am doritu se'mi castigu o idea mai lamurita despre sciintiele politice, ca totu sperámu, ca dora dora voru stá si ai nostrii, de 'si voru redicá scóle si pentru acestu ramu de sciintia si atunci asi fi fostu si eu de ceva ajutoriu, candu se dau petitiunile pentru academia cu atat'a insufletire pela 1850 nu cugetámu se se stinga foculu asié curendu, cu atatu mai pocinu gandeamu ca se se faca unii chiaru antagonisti ai scopurilor celor mai natiionali, sciú ca este ertatu si chiaru lucru intiepleptu a tacé candu nu sci cineva propune vre unu lucru de folosu, ma a graí si a serie in contra unii adeveru dela care depinde mantuirea tuturor, numai pentruca nu se póte infintiá fara de greutate, n'a fostu ertatu nici odata, nici nu va fi, din contra totdeauna a fostu pecatu in contra spiritului santu, care indrepta umanitatea spre cele bune, alu negá séu alu taié, ca de si nu folosesce astadi va folosi mane, si de nu folosesce celui celu spune va folosi altora, pentru aceea pe dreptu au fostu condamnatu si urgisiti in tóte timpurile cei ce si au ingropatu talentulu.

Este adeveratu ca si impregiurarile inca impedece, ca unele nu se potu negá, ma candu n'au fostu impedece, care poporu din lume n'are de a se luptare cu dificultati, si Romaniloru candu a fostu, si candu va fi asternuta calea fara de conlucrarea lor, cá se le dica strainii, acum pleca si tu Romane! ca e neteda, si poti merge cu ochii inchisi; tocma pedecele care le-au pusu si le voru mai pune strainii scopurilor nóstre natiionali, arata necesitatea acestora mai luminatu decatu verce argumente, si noi cu atatu mai vertosu amu devé se cugetámu intru unire cum se le suplinimu, candu nu le putemu impliní cu catu sunt pedecele mai serióse, ma a debaca in contra si a demustrá ca sunt de prisosu vedesce amortirea sentimentelui natiionalu, séu levitatea unii omu care n'a cugetatu bine ce graesce.

In tóte timpurile sciinti'a politica a mandatu natiunile, si cei ce au opritu pe alte natiuni dela dens'a, numai pentru aceea le-au opritu, cá acele se se multiamésca ou trist'a sórte

*) Catra Redactorele Iacobi Muresianu: Milanu 24 Martiu 1854. — R.

de supusi, lipsite de libertatile fresci care li se cuvina, séu orbecandu intru nesciintia se nu se apuoe de lucrurile acele care luminezu, si fericescu pe alte natiuni; fara de sciintia politica nici nu se póte castigá putere natiunale, nici conservá, din lips'a ei urméza remanere perpetua in stare apusa, séu cadere neaperata, ast'a se póte dice despre fiacare corporatiune mai mare, séu mai mica intocma si despre unu statu intregu, scii cê a patitu imperati'a orientului candu faceau imperatii canone si troparie, si n'aveau grige de sciintiele statului, romaniloru numai tendinti'a asta pietosa le-a remasu ereditate dela biseric'a resaritului unita cu servilismulu propriu orientaliloru, care este inimicu la tóta intreprindecea si la totu indemnulu spre luoruri mai inalte; candu analisau anglii avuti'a inca in seclulu trecut condusi de Adamu Smith, si aretau cum se aduna avutiile, cum se impartu, cum se consumu si cum se imbogatescu natiunile cu comerciulu, atunci noi tipariamu flórea adeverului si faceamu uniti, i'a venit in minte uniu Romanu cá se redice cate dra de economia politica si la noi? nu, ast'a erá cu neputintia fiinduca nici unulu n'avea idea despre aceste sciintie, noi amú sciutu tipiculu si ne-amu tienutu de elu, ma ore totu numai langa tipicu se stamu?

Ómenii cunosctori de lucrurile politice mai lesne se unescu la scopurile necesarie decatu idiotii, nesciinti'a desparte si desunesce mai tare decatu ambiitiunea si alte nimicuri de cause, uitate cati sunt unie numai intr'o societate cá Lloydulu austriacu óá se dobandésca scopurile acele grandióse care uniu omu aru fi de totu cu neputintia, negutiatorii natiuniloru inaintate forméza societati dupa artea invetiata, a celoru mai inapoiate numai dupa traditiune, in urbile cele mari cetatianii cei luminati facu societati si colegiuri, in care consulta ne'ncetatu cum se sustienia flórea urbei, óe institute se aduea la ecsistintia, si cu ce midilóce si cum se le incoragieze cele ce esistu, din consultatiunile acestora se nascu scóle de sciintia, de arti, de industria, de comerciú, institute aperiátorie de fomete, asecurátorie in contra focului, apei, grandinei si alte asecurátorie, strade ferate si alte minuni, noi inea n'avemu nici unu **colegiu**, care se ne apere si se ne asecuraze viétia natiunala in contra fatalitatiloru, care o amenintia cu perire de atate parti, semnu ca n'avemu cultura politica, ca se amu avé, barbatii nostrii cei cunosctori de lucrurile politice s'aru uní la scopurile cele ce sunt necesarie natiunei, ma fiinduca nu se unescu, urméza ca nu sunt si nici nu voru fi, fara de institute corespundietórie, fiinduca fundamentulu prudintiei politice, care insintéza fericiirea natiunei, si 'i sustienu onórea, se pune in scólele natiunale si folósele ei se comprobéza apoi si se cunoscu in viétia natiunale.

Eu inea tieniu cu cei ce credu ca fara de scóle mai nalte in timpul de astadi natiunaltatea nóstra e mai pocinu asecurata decatu erá inainte de Mari'a Teresia, candu erá opritu Romaniloru a'si redicá scóle si a invetiá, pentruca atunci steteau toti in cele ce apuósera, acum se intreca cá se se nimicésca si la urma pieces majores comedent minores. Unii dintre ai nostrii, cá se'si scuse nelucrarea, dicu, ca Romanii din monarchia n'au putere a'si redicá nici scóle mici cu atatu mai pocinu de cele inalte, séu tocma de aru si avé putere nu le este ertatu. Ma cum póte dice cineva ca o natiune de ómeni aprópe la trei milionu nu e in gradu a'si redicá scóle pana candu n'a facutu incercare cum se cuvine? vedi bine ca nu va fi déca va trage unulu intr'o parte, celalaltu intr'alt'a, déca va vré unulu scóle unite, alu doile neunite seu de locu; ma déca s'aru apucá de lucru viribus unitis cum s'ar cuveni, resultatulu ar' demustrá

falsitatea propusetiunei; eu nu sciú se fia esitu pana acum vr'o ordinatiune oprítoria in forma oatergica, cá Romanii se nu cuteze a'si redicá scóle inalte; si pana nu esistu, faru devé se se apuce a aduná cele de lipsa, fiinduca infintiarea uniu institutu cá acesta e lucru de cente, si pentru cente de ani; chiaru si candu aru fi opriti absolutminte, in premiu pentru neclati'a credintia, atunci inca n'aru devé se sufle in bucinulu desperatiunei, din contra a provedé cum se latiésca sciinti'a, cá privati ne putenduo marturisi in institute publice natiunale, aru devé se imiteze pre crestinii cei d'antei, carii se ascundeau suptu pamentu nefindule ertatu suptu pagani a marturisi in publicu. O natiune petrunsa de necesitatea scopuriloru mantuirei sale va sacrificá bucurósa midilócele cerute si pentru sine cum a sacrificatu pentru altii, numai indiferentii nu cunoscu nici scopuri necesarie, nici perioli amenintiatori, nici anima parata la sacrificie, ei nu oredu ca cu puteri unite si ou timpu se potu aduce la fiintia si lucruri de acele, care nu le aru puté face unu omu singuru nici odata; acesta necredintia in puterile sale inse este unu pecatu in contra societati intregi, fiinduca ómenii nu se apuca de ce credu a fi cu neputintia si asié remanu indereptu, mai bine suferu cu fricosii decatu se imparta periclii si frupturile cutezatoriloru, pentru aceea bine faci Domnita ta, ca anunti de multe ori necesitatea scóloru de diosu pana susu, nu deve inecatú nici odata a bate credinti'a desiarta, si a predicá unu viitoriu mai fericitu, care Romanulu pana acum nu l'a vediutu, ma 'lu va vedé déca va imbracisiá sciinti'a, ohiaru si universitatea inca deve predicata din canóu in oardu, macaru cá unu paradoosu pentru alte timpuri, candu se voru infintiá si lucrurile acele, care acum se paru unora cu neputintia, altora nebunia.

(Va urmá)

Propunerea romaniloru din comitatulu Turdei.

Onoratu comitetu comitatense!

Noi subscrisii romani din comitatulu Turdei petrecundu cu atentiune si in linisce desvoltaarea politice interne a Inaltului Regimu presentu, si vediendu cu durere, ca acelu inaltu, artioulu I si II din legile aduse la anulu 1863 si sanc-tiunáte de Maiestatea Sa imperatulu, prin starrinti'a sa unilaterale ia scosu din valóre si uniunea Transilvâniei cu Ungari'a nu s'a relegatu la una dieta a Transilvâniei conchiamata pre basea adeveratei representatiuni a tieiei, cá unica in acésta cestiune competenta, in care natiunea romana cá cea mai numerosa in acestu principatu se'si fi esprimatu precieu postulatele sale de dreptu politico-natiunale, ne tienemu ohiamati a o spune cu tóta francheti'a, ca acésta fapta a Regimulu modernu a facutu in romani o impresiune cu atatu mai cutrieratória, ou catu romanii preste totu si cesti din acestu comitatu ne tienemu esistenti'a nóstra natiunale politica prin acesti doi articuli asecurata, si ou catu noi prin restituirea constitutiunei vechi rediamati pre sacrificiale mari aduse prin natiunea romana in toti timpii si impregiurarile pentru tron si patria, asteptámu cu totu dreptulu dela Regimulu nou déca nu largirea celu pocinu sustienerea drepturiloru nóstre politico-natiunale acuisite legalminte, ér' nu stergerea lor.

Fiinduca dara drepturile nóstre politico-natiunale numai prin acei doi articuli se asecuréza in totu dreptulu publicu transilvanu, si fiinduca noi romanii nu numai veniti la cunosciinti'a esistentiei nóstre politico-natiunale, oi prin amintitii articuli de lege si pusi in folosintia acelora, nu ne indestulimu cu egalitatea individuala asecurata prin articuli de lege VII-le

